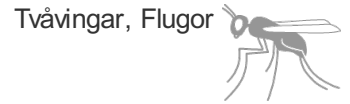

Xylophagus inermis

Nordvedfluga

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Starkt hotad (EN)
B1ab(ii,iii,iv)+2ab(ii,iii,iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Xylophagidae (vedflugor), **Släkte:** *Xylophagus*, **Art:** *Xylophagus inermis* - nordvedfluga Krivosheina & Krivosheina, 2000 **Synonymer:**

Kännetecken

En slank, 10–15 mm lång, blanksvart fluga med svarta ben, den mörkaste av våra fem vedflugearter. Den liknar den vitt utbredda arten *X. ater*, och den rödlistade arten *X. kowarzi*. Alla dessa tre arter har en relativt lång första antennled och bildar en urskiljbar grupp inom släktet. *X. matsumurai* är skild från *X. ater* bl. a. genom att bakhuvudet saknar all pudring, och skild från *X. kowarzi* genom att hjässan och pannan har fält av pudring. Larven är avbildad i Krivosheina & Mamaev (1972).

Utbredning och status

Denna art konstaterades som ny för Sverige så sent som 1990 (Hedström, 1991). Den är känd från fåtal lokaler med stora naturvärden. Det första fyndet gjordes i Lule lappmark, nära gränsen till Norrbotten. Därefter är arten påträffad i Norrbotten i en aspdominerad del av ett domänreservat och i Pite lappmark i ett litet domänreservat med asp. Därefter fynd i Västerbotten (2013) och norra Jämtland (2014). I Norden är arten även känd från Finland. Världsutbredningen innefattar förutom Japan, varifrån den beskrevs, också Ryssland (endast fyra provinser, inkl. Ryska Karelen).

Ekologi

Nordvedflugan är i landet funnen på lövbränna, sen lövträdssuccession (cirka 110 år) efter brand, och andra lövrika skogsbiotoper. Kunskapen i Ryssland är ganska stor om många vedflugearters utvecklingsplatser och där anges *X. matsumurai* leva inne i veden av fuktiga, ofta delvis barklösa, brunrötade lågor men även stubbar av både löv- och barrträd, där dock lövträd verkar föredras (N.P. Krivosheina, brev). På de svenska lokalerna finns ett ovanligt stort inslag av gammal, grov asp. Fenologin är ännu inte i detalj känd, men fynd av den vuxna flugan är i Sverige gjorda under perioden juni-juli. Släktets larver med sin särpräglade hårda och spetsiga huvudkapsel lever på andra insekter under bark och inne i murken ved. Hittills saknas svenska larvfynd av arten.

Hot

Då inga äldre exemplar ännu kunnat konstateras i de svenska museernas samlingar får arten anses ha en begränsad nordlig utbredning. Den tycks höra hemma i nordligt boreala asprika blandskogar som idag oftast bevaras enbart genom reservatsbildningar. Den produktiva blandskogen i övre Norrland är fortfarande ett förhållandevis utforskat område i landet när det gäller insektfaunan.

Åtgärder

Bevarande av äldre blandskogar med stort inslag av äldre lövträd, särskilt asp. Bevarande av lågor med brunrötande svampar på kända och framtida förekomstplatser. Ökade inventeringsinsatser torde kunna höja kunskapsnivån om denna art betydligt och ge bättre underlag för framtida naturvårdsbedömningar i nordligt boreala områden.

Litteratur

Hedström, L. 1991. Svenska insektsfynd – rapport 7. *Ent. Tidskr.* 112: 133–146.

Krivosheina, N.P. & Mamaev, B.M. 1972. A review of Palaearctic species of the genus *Xylophagus* Meig. (Diptera, Xylophagidae). *Ent. Obozr.* 51 (2): 430–445. (In Russian)

Neiman, E-L. 1991. Okända kryp i Jokkmokks skogar. *Sveriges Natur* (6): 46–47.

Författare

Bert Viklund 1999. © ArtDatabanken, SLU 2006.